

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปะศึกษาเป็นการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็กนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การรู้คุณค่าทางศิลปะ การรักความสะอาด รักความสวยงาม และความเป็นผู้มีรสนิยมที่ดี นอกจากนั้น ศิลปะศึกษายังมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางอารมณ์ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้นักเรียนอย่างถูกต้องจะช่วยพัฒนาความรู้สึกต่าง ๆ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี การมองเห็นความสวยงามต่าง ๆ เริ่มด้วยการสังเกตธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวนักเรียนเป็นอันดับแรก การเริ่มเรียนศิลปะศึกษาในช่วงแรกจึงควรฝึกนักเรียนเกิดความรู้สึกจากการสังเกตสิ่งอื่น ๆ เหล่านี้ ฝึกให้เด็กนักเรียนเปรียบเทียบด้วยการสังเกตธรรมชาติที่มีลักษณะตรงกันข้าม เช่น ธรรมชาติที่เขียวแห้ง ขาดความเป็นระเบียบรกรุงรัง ให้ออกความรู้สึกที่เกิดขึ้น แล้วนำความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้รับด้วยการถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ถ้านักเรียนสัมผัสกับสิ่งที่สวยงาม สะอาด เรียบร้อย นักเรียนจะเกิดความชื่นชมในสิ่งที่พบเห็น และสามารถแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยการรับรู้ในความงาม (กรมวิชาการ, 2533)

ในระดับประถมศึกษา วิชาศิลปะศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีจุดประสงค์มุ่งส่งเสริมด้านคุณลักษณะนิสัยโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2533)

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการเกี่ยวกับความดีความงามการรักษาสุขภาพกายและจิต
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออกและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญูทวนที่ รักการทำงาน เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเพื่อการทำงานและการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีเป็นการเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้และนำไปปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ และกระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจะเน้นที่การปฏิบัติจริง ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กริสุธา แก้วสัมฤทธิ์ (2533) ได้กล่าวถึงกิจกรรมต่าง ๆ ว่าควรเน้นกระบวนการคิด ตั้งแต่การวางแผนการทำงานริเริ่มสร้างสรรค์ คนที่คิดเป็นจะมีบุคลิกที่ดีเป็นผู้นำ มีความเชื่อมั่นตนเองสูง เขียวชนไทยยังขาดคุณสมบัติของการคิดเป็น กิจกรรมจึงเป็นการเรียนรู้ที่ครบวงจร คือ คิด-ทำ-คิดตามผล เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ดีขึ้น เมื่อเขียวชนมีพฤติกรรมดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ไปถึงสังคมโดยรวม และเป็นตัวชี้ความเจริญของประเทศไทยด้วย

ทฤษฎีการสอนวิชาศิลปศึกษาตามความเชื่อหรือทฤษฎีพื้นฐาน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยมุ่งให้มีประสบการณ์ และกิจกรรมทางศิลปะ เพื่อต่อการให้ผู้เรียนพัฒนาได้หลายด้าน ในปัจจุบันมีหลายทฤษฎีด้วยกันเช่นทฤษฎีเหมือนจริง ทฤษฎีแห่งปัญญา ทฤษฎีพัฒนาการรับรู้ ทฤษฎีความรู้และการเห็น และทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางความคิดและอายุ (ชโลพงศ์สามารถ, 2526) นอกจากแนวความคิดในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้เสนอแนวความคิดของการสอนในปัจจุบันไว้ว่า การศึกษาจำเป็นต้องเตรียมคนไปพัฒนาอนาคต ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่ที่รวดเร็ว การพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์จึงต้องมีการกำหนดคุณภาพ สมรรถภาพให้สอดคล้องกัน แล้วนำเอาลักษณะดังกล่าวมาเป็นเป้าหมายสำคัญของการให้การศึกษาความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนา หลอมรวมมาเป็นคุณภาพแสดงออกเป็นสมรรถภาพของมนุษย์

หลักสูตรประถมศึกษาในปัจจุบัน คือ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีการจัดการศึกษาโดยมีโครงสร้างเป็นกลุ่มประสบการณ์ 5 กลุ่ม อันได้แก่

- กลุ่มทักษะ
- กลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิต
- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ
- กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

ศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งซึ่งบรรจุอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย อันเป็นวิชาที่สามารถสร้างเสริมและสร้างรากฐานที่ดีให้กับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาในด้านพัฒนาการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ช่วยสร้างเสริมให้เด็กมีพัฒนาการการด้านต่าง ๆ โดยให้เด็กนักเรียนได้ทำกิจกรรมมีโอกาสสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และได้สัมผัสสภาพความเป็นจริงเพื่อจะได้มีประสบการณ์ด้านสุนทรีย์และการสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้มีพัฒนาการที่ด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา และความคล่องตัวในการใช้ส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับความคิด และการแสดงออกอย่างเสรี (วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์, 2520) นอกจากนั้นศิลปศึกษาเป็นารนำเอาศิลปะมาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด เพื่อเป็นการฝึกฝนการทำงานของสมองให้แก่ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพประสิทธิภาพในการใช้ความคิด ซึ่งเป็นผลดีต่อการศึกษาวิชาอื่น และมีโอกาสในการแก้ปัญหา (มานพ ถนอมศรี, 2526) จึงนับได้ว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร ซึ่งมุ่งเน้นส่งเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกด้านความงามอย่างอิสระ กล้าตัดสินใจ มีลักษณะเป็นผู้นำ มีรสนิยมที่ดี รู้จักคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อวิชาศิลปศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2528)

ในการจัดการศึกษาทุกวิชานั้นมีปัจจัยที่สำคัญหลายประการด้วยกัน จากที่คณะกรรมการ
การวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทำการวิเคราะห์สภาพสังคมไทย พบว่า มีปัจจัยหลายประ
การที่มีส่วนในการจัดการศึกษา และสภาพแวดล้อมก็เป็นส่วนที่สำคัญประการหนึ่ง โดยเฉพาะสภาพ
แวดล้อมด้านวัฒนธรรมและค่านิยมของคนไทยในสังคมนั้น ๆ จากการวิเคราะห์สภาพสังคมไทย
พบว่า ประชากรร้อยละ 80 พำนักอาศัยและประกอบอาชีพในชนบท (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.พ.)

ประเทศไทยมีพรมแดนยาวประมาณ 8,000 กิโลเมตร พรมแดนทางบกติดต่อกับประ
เทศต่าง ๆ คือ สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สา
ธารณรัฐประชาชนกัมพูชา และมาเลเซีย แนวชายแดนบางพื้นที่ที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อยที่มีความ
แตกต่างกันในสังคมเมืองอย่างยิ่ง โดยเฉพาะแนวชายแดนทางด้านไทย-กัมพูชา เป็นเขตที่
มีการเคลื่อนไหวรุนแรงทางการเมืองหรือเป็นจุดเชื่อมต่อกับแนวการเคลื่อนไหวของกองกำลังต่าง
ชาติ รวมทั้งกองกำลังอื่น ๆ ซึ่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ มีการกระทบกระทั่งเกิดการสู้รบกัน
เองในประเทศกัมพูชา ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนอยู่เสมอ
บางครั้งมีกระสุนปืนใหญ่ของชาวเขมรกลุ่มต่าง ๆ ข้ามเขตแดนลึกเข้ามาในไทย ทำให้ราษฎรของ
เราได้รับอันตราย บาดเจ็บ และล้มตาย บางครั้งทหารกัมพูชาบางกลุ่มแอบเข้ามาโจมตีตามหมู่บ้าน
และสังหารชีวิตราษฎรไทย เพื่อกวาดเอาทรัพย์สิน ซึ่งการกระทำอย่างนี้มีอยู่เป็นประจำ และ
จากความไม่สงบสุขต่อความเป็นอยู่ของราษฎรยังมีผลกระทบต่อหน่วยงานและการศึกษาของ
เยาวชนทำให้ขวัญและกำลังใจทั้งครูและนักเรียนไม่ดี โรงเรียนต้องถูกสั่งปิดบ่อย ๆ นักเรียนขาด
เรียนทำให้การเรียนไม่เป็นไปตามปกติ (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2528)

หน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดประมาณ 31,353 โรงเรียน โดย
โรงเรียนส่วนมากประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาและ
เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการ

เรียนการสอนโดยตรง (กองนโยบายและแผน สปช., 2537) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนประถมศึกษาอีกจำนวนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกลแล้ว ยังตั้งอยู่ตามแนวชายแดนอีกประมาณร้อยละ 1.6 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยโรงเรียนเหล่านี้จะตั้งอยู่ในหมู่บ้านโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองตามแนวชายแดน ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้น้อย ฐานะยากจนและล้าหลัง อันเป็นผลทำให้นักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านมีปัญหาสุขภาพอนามัยไม่สมบูรณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ (กองนโยบายและแผน สปช., 2531) โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองดังกล่าว เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาศัยตามบริเวณชายแดนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และกองกำลังจากภายนอกประเทศ รวมทั้งปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณชายแดน โดยมีหลักการสำคัญที่จะไม่ให้ประชาชนของไทยละทิ้งพื้นที่บริเวณชายแดน ให้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้ชายแดนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อป้องกันฝ่ายตรงข้ามเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณชายแดนที่ไม่มีประชาชนไทยอาศัยอยู่ได้สะดวกยิ่งขึ้น (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2528)

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประชาชนชาวไทยที่อยู่ตามแนวชายแดน นอกจากจะยากจนแล้ว ยังต้องเสี่ยงภัยสงครามตลอดเวลาเพราะเมื่อใดที่มีการต่อสู้รบเกิดขึ้นตามแนวชายแดนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ก็มักจะมีลูกกระเบิดหรือลูกกระสุนปืนใหญ่พลัดหลงเข้ามาตกในบริเวณชายแดนไทยอยู่เสมอ ดังเช่นรายงานเหตุการณ์ชายแดนไทย-กัมพูชาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดสระแก้ว เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2532 มีการสู้รบของกองกำลังต่างชาติบริเวณประเทศกัมพูชาตลอดแนวชายแดนไทย ที่บ้านใหม่ปากช่อง บ้านแสนสุขและบ้านคลองน้ำใส อำเภอธวัชบุรี จังหวัดสระแก้ว มีเสียงปืนดังตลอดเวลา ประมาณ 17.35 น. ได้มีกระสุนปืนใหญ่จากประเทศกัมพูชาเข้ามาตกในบริเวณบ้านแสนสุข จำนวน 5 ลูก ตกบริเวณทุ่งนา 3 ลูก และตกในเขตโรงเรียนบ้านแสนสุข ตำบลคลองน้ำใส จำนวน 2 ลูก ลูกแรกตกบนถนนหน้าอาคารเรียนห่างจากอาคารเรียน 2 เมตร ลูกที่ 2 ตกลงบนอาคารเรียนแบบ ป.1ข. 6 ห้องเรียน จากกระสุนปืนทั้ง 2 ลูก ทำให้อาคารแบบป.1ข. 6 ห้องเรียน และแบบป.1ก. 3 ห้องเรียน ได้รับความเสียหาย ค่าเสียหายประมาณ 100,000 บาท

โรงเรียนได้ปิดเรียน 3 วัน ไม่มีรายงานผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ (รายงานเหตุการณ์ชายแดนสำนักงาน
ประถมศึกษาอำเภอรัฐประเศ, 2532) ฉะนั้นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านในโครงการหมู่บ้าน
ป้องกันตนเองตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ก็พลอยเสี่ยงกับภัยสงครามไปด้วย การจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนก็ประสบปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากเวลาที่มีการสู้รบเกิดขึ้นตามบริเวณชายแดน
นักเรียนจะขาดเรียนมากเพราะกลัว ไม่กล้าออกจากบ้านมาเรียนตามปกติ นอกจากนี้จากการ
สำรวจ พบว่า ระบบการศึกษาเกี่ยวกับการจัดห้องเรียน มีนักเรียนเกินจำนวนครู ครูดูแลไม่ทั่วถึง
พื้นที่ทั่วไปการคมนาคมไม่สะดวก หากครูมาทำการสอนได้ยากเพราะครูต้องเสี่ยงกับภัยอันตรายที่เกิด
ขึ้นจากการสู้รบบริเวณชายแดน สำหรับครูที่ทำการสอนทุกคนก็อยู่ด้วยความหวาดกลัว ขวัญและกำลังใจ
ใจไม่ดี และผู้ปกครองก็ไม่สนับสนุนให้นักเรียนไปโรงเรียนแต่ต้องการให้นักเรียนช่วยทำงานหา
เลี้ยงชีพ (ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2528)

สภาพของการเรียนการสอนศิลปศึกษาสำหรับนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม เช่นกัน
ดังนั้นความแตกต่างของปัญหาย่อมเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไข เพราะสภาพแวดล้อมของ
ความเป็นอยู่ย่อมมีผลกระทบต่อการเรียนการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2529) ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่
ดังกล่าว คือ ขาดครูผู้สอนเนื่องจากการโยกย้ายออกจากพื้นที่เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะโรงเรียน
ที่อยู่ใกล้เขตการต่อสู้หรือเกิดเหตุการณ์เป็นประจำ การที่โรงเรียนตั้งอยู่ในที่กันดารมาก ๆ ครู
บางคนทนอยู่ไม่ได้ โดยเฉพาะครูสภาพสตรี ทำให้มีการขอย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่เจริญทุกปี และการ
สอนของครูที่อยู่ในพื้นที่กันดารบางคนเป็นแบบไม่กระตือรือร้น การสอนเป็นไปตามยถากรรม และ
โดยทั่วไปครูผู้สอนแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและสอนทุกวิชาหรือทุก
กลุ่มประสบการณ์ที่ตนประจำชั้นอยู่รวมทั้งวิชาศิลปะโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอด
จนทักษะและประสบการณ์ ทางศิลปะ (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2529) และครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะ
เหล่านี้ส่วนมากไม่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมเกี่ยวกับการสอนศิลปะเลย (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2529)

ดังนั้นสภาพการเรียนการสอนตามแนวชายแดนไทย จึงไม่ราบรื่นปกติ เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ครูจะต้องหาเวลาชดเชยที่ขาดหายไป หรือปรับการเรียนการสอนให้ทันตามหลักสูตร แต่วิชาศิลปศึกษาจะอยู่ในความสนใจของผู้บริหารน้อย ประกอบกับครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางศิลปศึกษาโดยตรง จึงทำให้ไม่เข้าใจถึงปรัชญาการเรียนวิชาศิลปศึกษา (บรรจง บุญการี, 2532)

ศิลปศึกษา เป็นวิชาเฉพาะซึ่งการเรียนการสอนจะแตกต่างไปจากการสอนวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และอื่น ๆ ที่สามารถสอนได้ตลอดเวลา แม้แต่ในหลุมหลบภัย แต่ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ต้องอาศัยความพร้อมหลาย ๆ ด้าน เช่น อารมณ์ เวลา สถานที่ และอุปกรณ์ ด้วยเหตุนี้เมื่อเวลาเรียนขาดหายไป จึงยากที่จะหาเวลาสอนชดเชยได้ การเรียนการสอนศิลปศึกษาตามแนวชายแดน จึงสอนไปเท่าที่เวลาจะอำนวยให้จึงทำให้วัตถุประสงค์ในการสอนศิลปะไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบเบทีโดห์ (Bebetodoh, 1986) ได้ศึกษาสภาพของการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเบนเดล ประเทศไนจีเรีย ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา คือ จะศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย ความแตกต่าง ศึกษาติดตามทิศทางของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอนของครู คุณภาพของครูและวิธีการวัดผล และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษามีปัญหาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านตัวครูผู้สอน ไม่มีวุฒิทางด้านศิลปศึกษา มีผลทำให้สมรรถภาพ การสอนของครูลดลง และสอนไม่ตรงเป้าหมายของหลักสูตร เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา ขาดความรู้ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการสร้างสื่อการสอน ครูไม่มีความมั่นใจในการประเมินผลงานการศึกษา ครูส่วนใหญ่ต้องการแบบวัดผลและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน และครูส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมในหลักสูตรยังพบอีกว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาต้องการได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับวิชาศิลปะในด้านทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาคุณภาพ

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสภาพของการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ยังคงมีปัญหอยุ่ทั่วไป ซึ่งมีสาเหตุอันเกิดจากสถานการณ์ สภาพแวดล้อม พื้นที่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปะ เกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและการประเมินผลวิชาศิลปศึกษา ว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปศึกษาอย่างไร สอดคล้องกับการสอนวิชาศิลปศึกษาอย่างไร สอดคล้องหรือเอื้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งกรอบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการประมวลแนวคิดของนักการศึกษาและแนวดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานในการประเมินหลักสูตรของกรมวิชาการ (2532) เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปะ เกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
2. เนื้อหาวิชาศิลปศึกษา
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการสอนวิชาศิลปศึกษา
5. การวัดผลและการประเมินผลวิชาศิลปศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรคือครูผู้สอนศิลปะที่ปฏิบัติการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ รวม 7

จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสระแก้ว
จังหวัดจันทบุรี และ จังหวัดตราด รวม 287 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวอย่างประชากรของการวิจัย เป็นตัวแทนประชากรครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ
2. คำตอบที่ได้รับจากแบบสอบถามความคิดเห็นของตัวอย่างประชากร ถือว่าเป็น
คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครูศิลปะ หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาตาม
แนวชายแดนไทย-กัมพูชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การสอนวิชาศิลปศึกษา หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนทางด้านทฤษฎี
เนื้อหาวิชา ทักษะ คุณภาพที่ต้องการ รวมทั้งความสามารถในการจัดการในวิชาศิลปศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านป้องกันตนเองตาม
แนวชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งมีระยะทางห่างจากชายแดนไทย-กัมพูชา ไม่เกิน 20 กิโลเมตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาศิลปศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพและสถานการณ์ใกล้เคียงกัน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาศิลปศึกษาของครูศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวชายแดนในท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป